

A videó játékvezető asszisztens (VAR)

protokoll

Protokoll – alapelvek, gyakorlati kérdések és eljárások

A VAR protokoll, amennyire csak lehetséges, megfelel a játékszabályok alapelveinek és filozófiájának.

A videó játékvezető asszisztensek (VARok) alkalmazása csak ott engedélyezett, ahol a mérkőzés/versenyszervezők teljesítették a teljes VAR protokollt és a kivitelezési előírásokat (a VAR kézikönyvben foglaltaknak megfelelően) és írásos engedélyt kaptak az IFAB-tól és a FIFA-tól.

1. Alapelvek

A videó játékvezető asszisztens mérkőzéseken történő alkalmazása számos elven alapul; ezek mindegyike követendő a videó játékvezető asszisztent alkalmazó mérkőzéseken.

1. A videó játékvezető asszisztens (VAR) a mérkőzés egyik hivatalos személye, akinek önálló hozzáférése van a mérkőzés felvételeihez, és a játékvezetőt csak **'az egyértelmű és nyilvánvaló hiba', valamint a 'figyelman kívül hagyott súlyos incidens' esetén** segítheti a következőkkel kapcsolatban:
 - a. gól/nem gól
 - b. büntetőrúgás/nem büntetőrúgás
 - c. közvetlen piros lap (nem második figyelmeztetés)
 - d. hibás azonosítás (amikor a játékvezető nem a megfelelő játékosnak ad piros vagy sárga lapot a vétkes csapatból)
2. A játékvezető mindig köteles döntést hozni, azaz nem engedhető meg, hogy "nincs döntés", majd ezután alkalmazza a VAR-t a döntés meghozatalára; a játék továbbengedését egy feltételezett szabálytalanságot követően felül lehet vizsgálni.
3. A játékvezető eredeti döntését nem lehet megváltoztatni, kivéve ha a videó felülvizsgálat jól láthatóan mutatja, hogy a döntés 'egyértelmű és nyilvánvaló hiba'.

4. Kizárólag a játékvezető kezdeményezhet 'felülvizsgálatot'; a VAR (és más játékvezetők) csak javasolhatják azt a játékvezetőnek.
5. A végső döntést a játékvezető hozza meg a VAR-tól származó információ alapján, vagy a 'játéktéren történő felülvizsgálatot (ORF) követően.
6. A felülvizsgálat folyamatának nincs időkerete, mivel a pontosság fontosabb mint a gyorsaság.
7. A játékosoknak és a csapatvezetőknek tilos körbevenniük a játékvezetőt, vagy kísérletet tenni a felülvizsgálati folyamat, illetve a végső döntés befolyásolására egy döntést felülvizsgálata során.
8. A játékvezető a felülvizsgálati folyamat során köteles 'jól látható' maradni, hogy biztosítsa az átláthatóságot.
9. Amennyiben egy később felülvizsgált incidenst követően folytatódik a játék, az incidenst követő fegyelmi intézkedések nem kerülnek visszavonásra akkor sem, ha az eredeti döntést megváltoztatják (kivéve ez alól az ígéretes támadás megállítása vagy nyilvánvaló gólhelyzet megghiúsítása miatti figyelmeztetés/kiállítás).
10. Amennyiben a játékot megállították, majd újraindították, a játékvezető nem végezhet 'felülvizsgálatot', kivéve a hibás azonosítást, vagy erőszakos cselekedethez, köpéshez, harapáshoz, illetve a túlzottan goromba, durva vagy sértő mozdulat(ok)hoz kapcsolódó potenciális, kiállítással járó szabálytalanságokat.
11. A felülvizsgálható incidenst megelőző és az azt követő időtartam hosszát a játékszabályok és a VAR protokoll határozza meg.
12. Mivel a VAR automatikusan 'ellenőríz' minden szituációt/döntést, ezért az edzőknek és a játékosoknak nem szükséges 'felülvizsgálatot' kérniük.

2. A mérkőzés kimenetelét megváltoztató felülvizsgálható döntések/ incidensek.

A játékvezető kizárólag a mérkőzés kimenetelét megváltoztató döntések/ incidensek négy fajtájával kapcsolatban kaphat segítséget a VAR-tól. Ezek mindegyikében csak akkor alkalmazható a VAR, *miután a játékvezető már meghozta (az első/eredeti) döntését* (ideértve a játék folytatását is), vagy súlyos incidenst hagytak figyelmen kívül/nem láttak meg a játékvezetők. A játékvezető döntését nem lehet megváltoztatni, kivéve ha az 'egyértelmű és nyilvánvaló hiba' volt (ide tartozik minden olyan döntés is, ami más játékvezetőktől származó információ alapján, pl.: les).

A potenciális 'egyértelmű és nyilvánvaló hibák' vagy 'figyelmen kívül hagyott súlyos incidensek' felülvizsgálható kategóriái a következők:

a. gól/nem gól

- a gól előkészítése vagy a gólszerzés során, a támadó csapat által elkövetett szabálytalanság (kezezés, egyéb szabálytalanság, les stb.)
- labda a játékon kívül a gólt megelőzően
- gól/nem gól döntések
- a kapus és/vagy a rúgó játékos által, a büntetőrúgás elvégzésekor elkövetett szabálytalanság, vagy a játékba közvetlenül beavatkozó támadó- vagy védőjátékos belépése, amikor a büntetőrúgás visszapattan a kapufáról, a keresztlécről, vagy a kapusról.

b. büntetőrúgás/nem büntetőrúgás

- a gól előkészítése vagy a gólszerzés során, a támadó csapat által elkövetett szabálytalanság (kezezés, egyéb szabálytalanság, les stb.)
- labda a játékon kívül az incidenst megelőzően
- a szabálytalanság helye (a büntetőterületen belül vagy kívül)
- helytelenül megadott büntetőrúgás
- nem szankcionált büntetőrúgással járó szabálytalanság

c. közvetlen piros lap (nem második sárga lap/figyelmeztetés)

- nyilvánvaló gólhelyzet megghiúsítása (főleg a szabálytalanság helye és más játékosok elhelyezkedése)
- súlyos szabálytalanság (vagy felelőtlen szerelés)
- erőszakos cselekedet, más személy megharapása vagy leköpése
- goromba, durva vagy sértő mozdulat használata

d. hibás azonosítás (piros vagy sárga lap)

Amennyiben a játékvezető egy szabálytalanságot büntet és a vétkes (büntetett) csapatból nem megfelelő személynek ad sárga vagy piros lapot, a vétkes játékos azonossága felülvizsgálható; a szabálytalanságot magát nem lehet felülvizsgálni, kivéve ha góllal, büntetőrúgással járó incidenssel vagy közvetlen piros lappal kapcsolatos.

3. Gyakorlati kérdések

A VAR mérkőzés során történő alkalmazása a következő gyakorlati intézkedéseket vonja maga után:

- a VAR a mérkőzést a videó szobában (VOR) egy kisegítő videó játékevezető asszisztens (AVAR) és egy visszajátszási operator (RO) közreműködésével kíséri figyelemmel
- a kamera beállítások szögeitől (és egyéb megfontolásoktól) függően egynél több AVAR vagy RO lehet
- a mérkőzés alatt csakis engedéllyel rendelkező személyek léphetnek be a videó szobába és kommunikálhatnak a VAR-ral/AVAR-ral/RO-val
- a VAR-nak önálló hozzáférése van a televíziós felvételekhez és azok visszajátszását szabadon irányítja
- a VAR a játékevezetők által használt kommunikációs rendszerhez kapcsolódik, mindent hall amit ők mondanak; a VAR csak egy gomb megnyomásával tud kommunikálni a játékevezetővel (annak elkerülése végett, hogy a játékevezető figyelmét elvonja a VOR-ban zajló kommunikáció)
- amennyiben a VAR 'ellenőrzéssel' vagy 'felülvizsgálattal' van elfoglalva, az AVAR beszélhet a játékevezetővel, különösen akkor, ha a játékot meg kell állítani vagy biztosítani kell, hogy ne induljon újra
- amennyiben a játékevezető a visszajátszás megtekintése mellett dönt, a VAR választja ki a legmegfelelőbb szöveget/visszajátszási sebességet; a játékevezető kérheti más/további szöveg/sebesség alkalmazását

4. Eljárások

Az eredeti döntés

- mindig a játékevezetőknek vagy a további hivatalos személyeknek kell az elsődleges döntést (a fegyelmezési szankciókat is ideértve) meghozniuk, úgy, mintha nem lenne VAR (kivéve az elmulasztott incidenseket)
- a játékevezető és a mérkőzés további hivatalos személyei nem tehetik meg, hogy nem döntenek, mivel ez 'gyenge/határozatlan' játékevezetést, túl sok 'felülvizsgálatot' és a technológia meghibásodása esetén komoly problémákat eredményez
- a játékevezető az egyetlen személy aki a végső döntést meghozhatja; a VAR-nak a mérkőzés további hivatalos személyeivel megegyező a státusza, és csak segítheti a játékevezetőt
- a zászlójelzés/sípszó késleltetése szabálytalanság esetén csak akkor engedhető meg, ha *teljesen egyértelmű támadóhelyzet* alakul ki, azaz a játékos góllövő helyzetbe kerül, vagy nyílt útja van az ellenfél büntetőterületére/felé
- amennyiben a játékevezető asszisztens késlelteti a zászlójelzést

szabálytalanság esetén, akkor fel kell emelnie a zászlót abban az esetben, ha a támadó csapat gólt szerez, büntetőrúgást, szabadrúgást, szögletrúgást vagy bedobást ítélnék a javára, vagy ha az eredeti támadás után megtartja a labdát. A játékvezető asszisztensnek minden más szituációban el kell döntenie, hogy felemeli-e a zászlót vagy sem, ahogyan a játék megkívánja.

Ellenőrzés

- a VAR automatikusan ‘ellenőrzi’ a TV kamera felvételeit minden potenciális vagy valós gól, büntetőrúgás vagy közvetlen piros lap döntés/incidens, vagy hibás azonosítás esetén, különböző kamera-látószögeket és visszajátszási sebességet alkalmazva
- a VAR normál sebességgel és/vagy lassításban tudja ‘ellenőrizni’ a felvételeket, de általánosságban a lassítást tényszerű helyzetek pl.: a szabálytalanság/játékos helye, a kontaktus helye testtel elkövetett szabálytalanság és kezezés esetén, labda a játékon kívül volt-e (ideértve a gól/nem gól eseteket); a normál sebességet pedig a szabálytalanság ‘intenzitásának’ meghatározására, illetve a kezezés szabálytalanság megítélésére kell használni
- amennyiben az ‘ellenőrzés’ nem jelez ‘egyértelmű és nyilvánvaló hibát’ vagy ‘figyelmen kívül hagyott súlyos incidenst’, akkor általánosságban nincs szükség arra, hogy a VAR kommunikáljon a játékvezetővel – ez a ‘csendes ellenőrzés’; ugyanakkor az, hogy a VAR megerősíti, hogy nem történt ‘egyértelmű és nyilvánvaló hiba’ vagy ‘figyelmen kívül hagyott súlyos incidens’, néha segíti a játékvezetőt/játékvezető asszisztent a mérkőzés és a játékosok irányításában
- amennyiben a játék újraindítását ‘ellenőrzés’ miatt kell késleltetni, azt a játékvezető azzal jelzi, hogy egyik ujját jól láthatóan a fül/fejhallgatóhoz tartja, másik kezét/karját pedig egészen addig kinyújtva tartja, amíg az ‘ellenőrzés’ be nem fejeződik, mutatva, hogy a játékvezető információt kap (akár a VAR-tól, akár másik játékvezetőtől)
- amennyiben az ‘ellenőrzés’ valószínűsíthető ‘egyértelmű és nyilvánvaló hibát’ vagy ‘figyelmen kívül hagyott súlyos incidenst’ mutat, a VAR továbbítja ezt az információt (de nem a meghozandó döntést) a játékvezetőnek, aki ezután dönt arról, hogy kezdeményezze-e a ‘felülvizsgálatot’

Felülvizsgálat

- a játékvezető kezdeményezheti a potenciális 'egyértelmű és nyilvánvaló hiba' vagy 'figyelmen kívül hagyott súlyos incidens' 'felülvizsgálatát', ha:
 - a VAR (vagy másik játékvezető) 'felülvizsgálatot' javasol
 - a játékvezető gyanúja szerint valami súlyos lett 'figyelmen kívül hagyva'
- amennyiben a játékot megállították, a játékvezető késlelteti annak újraindítását
- amennyiben a játékot nem állították meg, a játékvezető akkor teszi ezt meg, ha a labda semleges területre/helyzetbe kerül (általában, amikor egyik csapat sincs támadásban)
- a játékvezetőnek mindkét szituációban jeleznie kell a 'felülvizsgálatot' azzal, hogy jól láthatóan mutatja a "TV jelzést" (egy TV képernyő körvonalát)
- a VAR tájékoztatja a játékvezetőt arról, hogy mi látható a visszajátzás(ok) ban, de nem a meghozandó döntésről, és akkor a játékvezető:
 - meghozza a döntést a saját maga által tapasztaltak és a VAR-tól, illetve adott esetben a többi játékvezetőtől kapott információk alapján – csak VAR felülvizsgálat
vagy
 - a játékvezetői felülvizsgálati területre megy, hogy megtekintse a felvételeket – 'játéktéren lévő felülvizsgálat' (OFR) – mielőtt végső döntést hozna. A mérkőzés további hivatalos személyei nem tekinthetik meg meg a felvételt, kivéve ha, rendkívüli körülmények miatt, a játékvezető erre kéri őket
- mindkét felülvizsgálati folyamat végén a játékvezetőnek ismét mutatnia kell a 'TV jelzést' és azonnal közölnie kell a végső döntést
- a térszerű döntések, pl.: a szabálytalanság vagy egy játékos helye (les), a kontaktus helye (kezezés/szabálytalanság), elhelyezkedés (a büntetőterületen belül vagy kívül), labda a játékon kívül stb. esetén általában elég a csak VAR felülvizsgálat, de amennyiben az elősegíti a játékosok/mérkőzés irányítását, vagy segít 'eladni' a döntést (pl.: mérkőzés kimenetelét befolyásoló döntés a mérkőzés végén) akkor a 'játéktéren történő felülvizsgálat' (ORF) ilyen jellegű döntésekre is alkalmazható
- szubjektív döntések esetén, pl.: szabálytalanság intenzitása, játékba történő beavatkozás leshelyzetben, kezezés sok esetben a 'játéktéren történő felülvizsgálat'(ORF) a megfelelő
- a játékvezető kérheti különböző kamera látószögek/visszajátzási sebességek alkalmazását, de általánosságban a lassított visszajátzást

tényszerű döntések pl.: a szabálytalanság vagy egy játékos helye, a kontaktus helye kezezés/szabálytalanság esetén, labda a játékon kívül volt-e (ideértve a gól/nem gól eseteket is), a normál sebességet pedig a szabálytalanság 'intenzitásának', vagy a kezezés szabálytalanság megítélésénél kell használni

- a góllal, büntetőrúgás/nem büntetőrúgással, a nyilvánvaló gólhelyzet megakadályozásáért járó piros lappal kapcsolatos döntések/incidensek esetén szükséges lehet a döntést/incidenst eredményező támadófázis felülvizsgálata, ami magába foglalhatja azt, ahogyan a támadó csapat a nyílt játékban megszerezte a labdát
- a labdarúgás játékszabályai nem engedik az újraindítással (szögletűrúgás, bedobás stb.) kapcsolatos döntések megváltoztatását, miután a játékot újrakezdték, így ezeket nem lehet felülvizsgálni
- amennyiben a játékot megállították, majd újraindították, a játékvezető csak a hibás azonosítással, vagy potenciális, kiállítással járó, erőszakos cselekedettel, leköppéssel, harapással, vagy túlzottan goromba, durva és/vagy sértő mozdulat(ok)kal kapcsolatos szabálytalanságokat 'vizsgálhatja felül', és hozhatja meg a megfelelő fegyelmezési szankciót
- a felülvizsgálat folyamatát a lehető leghatékonyabban kell végezni, de a végső döntés pontossága fontosabb mint a gyorsasága. Ezért, és mert néhány eset összetett és több felülvizsgálendő döntést/incidenst foglal magában, a felülvizsgálat folyamatának nincs felső időkorlátja

A végső döntés

- amikor a felülvizsgálat befejeződött, a játékvezetőnek 'TV jelzést' kell mutatnia és közölnie kell a végső döntést
- ezután a játékvezető megteszi/megváltoztatja/visszavonja a fegyelmezési intézkedést (amennyiben szükséges) és a labdarúgás játékszabályainak megfelelően újraindítja a játékot

Játékosok, cserejátékosok, és csapatvezetők

- mivel a VAR automatikusan 'ellenőriz' minden szituációt/incidenst, nincs szükség arra, hogy az edzők vagy a játékosok kérjenek 'ellenőrzést' vagy 'felülvizsgálatot'
- a játékosoknak, cserejátékosoknak, és csapatvezetőknek tilos megpróbálni befolyásolni a felülvizsgálat folyamatát vagy hatással lenni rá, ideértve a végső döntés közlését is,
- a felülvizsgálat folyamata alatt a játékosoknak a játéktéren, a

cserejátékosoknak és a csapatvezetőknek a játéktéren kívül kell tartózkodniuk

- a játékost/csere-/lecsereált játékost/csapatvezetőt, aki túlzott mértékben mutatja a TV jelzést vagy a játékvezetői felülvizsgálati területre belép, figyelmeztetésben kell részesíteni
- a játékost/csere-/lecsereált játékost/csapatvezetőt, aki belép a videó szobába, ki kell állítani

A mérkőzés érvényessége

Alapvetően egy mérkőzés nem válik érvénytelenné:

- a VAR technológia meghibásodása(i) miatt (a kapuvonal technológiához hasonlóan)
- a VAR (aki szintén a mérkőzés egyik hivatalos személye) közreműködésével hozott rossz döntés(ek) miatt
- egy incidens felülvizsgálatának mellőzésére vonatkozó döntés(ek) miatt
- nem felülvizsgálható helyzet/döntés felülvizsgálata(i) miatt